

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Parashat Ki Tavo – Du 22 au 26 Août 2021

Souguia n° 34

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Birkat Hagomel (2)

Compléments Halakha

Cette semaine, nous compléterons la Souguia de Birkat Hagomel avec trois sujets Halakha :

1. Faut-il faire Birkat Hagomel pour un voyage en avion ? Nous nous pencherons sur les responsa des contemporains.
2. Combien de fois faire Birkat Hagomel lors d'un voyage comportant plusieurs étapes ?
2. Faire Birkat Hagomel pour son épouse qui a accouché.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy nichmat Chalom Fredj ben Tourquia

1. Birkat Hagomel pour un voyage en avion

Etudier les arguments du Rav Moshé Feinstein. A quoi compare-t-il le voyage en avion ?
Comment traite-t-il la fréquence minimale des accidents ?

Puis comparer avec les arguments du Responsa du Tsits Eliezeret et du H'elkat Yaakov
(optionnel) dans le programme de lundi.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב סימן נט

אם הנוסעים בעראפלאן / במטוס / צריכין לברך ברכת הגומל ט' אלול תשכ"ג. מע"כ ידידי הנכבד הרה"ג מוהר"ר מאיר נארדען שליט"א

הנה בדבר הנסיעה בעראפלאן אם צריך לברך הגומל כשהיה ביום שקט ובלא שום חסרון בהמכונה ולא אירע שום דבר בדרך, הוא ברור לע"ד שצריך לברך לא מבעיא להסוברים בסימן רי"ט סעיף ט' דהני ארבעה דחשיב בברכות דף נ"ד לאו דוקא שכן סברי רוב האחרונים וכן נוהגין כדאיתא במג"א סק"י ובט"ז סק"ז כתב שכן מסתבר, שודאי יש לברך דלא עדיפי מיורדי הים באניות לענין שכיחות הסכנה. אלא אף להסוברים בסעיף ט' דדוקא הני ארבעה, נמי יש לברך מתרי טעמי. חדא דהוא ממש כספינה דהוא נמי אינו הולך על הארץ, דזהו עיקר חלוק ספינה מדרכים דיבשה דהדרכים דיבשה אין עצם ההליכה חלוק משיבתו בבית שאם לא יארע כלום הרי לא היה שייך לחוש לכלום, אבל בספינה שהוא על המים הרי עצם ההליכה הוא ענין סכנה שצריך לינצל ממנה דהא במים א"א לחיות אלא זמן משהו בלא הצלתו מהמים ע"י שנמצא בספינה, ולכן כיון שאירע לפעמים שמתקלקלת הספינה ונמצא שאין ההצלה ברורה צריך להודות ולברך הגומל, וא"כ כ"ש בעראפלאן שגרוע ממים שאף רגע אחד אין יכול להיות באויר שודאי ששיבתו בעראפלאן הוא הצלה וכיון שאירע לפעמים שמתקלקל העראפלאן הרי נמי נמצא שאין ההצלה ברורה שלכן יש לו להודות בברכת הגומל

וזהו הטעם שאף בנסיעות הספינות שבזמננו נמי מברכין, אף שנגד הספינות דבזמן הגמ' ואף בזמן הש"ע הוטבו לענין סכנה בהרבה מאד שרק לפעמים רחוקות טובא אירע טביעה בספינה, ואולי הוא פחות מסתם דרכים שבזמננו שהיו בחזקת סכנה, שהוא משום דכיון דהספינה שיושב בה נחשבה שניצול על ידה מהסכנה שהוא במים שנמצא שאף בספינות שלנו הוא נחשב ניצול מהסכנה והרי שייך בעצם לברך, רק אם היה ודאי בלא שום ספק שבספינה ניצולים מהמים היה פטור, משום שלא היה שייך להחשיב שנעשה לו חסד מהשי"ת בנסיעה זו, אבל כיון שאף בספינות אלו שבזמננו אינה הצלה ברורה אף שרק לפעמים רחוקות אירע טביעה שלא מצלת, נחשב עכ"פ שנעשה לו חסד מהשי"ת שיש לברך, ואף שהוא חסד קטן מכפי שהיה בימים ההם נמי צריך לברך דכי על חסד קטן לא נודה להשי"ת שעשה עמנו החסד, והא חזינן לגבי חיוב ברכה על ענין אכילה ושתייה והנאה שאין חלוק בין אכילה ושתייה והנאה גדולה לאכילה ושתייה והנאה מועטת. ול"ד להולכי סתם דרכים שבעצם אין בזה סכנה ואין צורך להצלה ורק כשאירע איזה דבר כליסטים וכדומה צריכים להצלה, אבל כיון שלא אירע שלא היה שם שום דבר המזיק הרי נתברר שלא היה שם שום חשש סכנה ולא נעשה עמו יותר חסד מכפי שהיה בביתו. ולכן אף שעתה במדינתנו נוסעים במאשינעס / במכוניות / שיותר מצוי חשש סכנה נמי א"צ לברך אלא כשאירע ח"ו איזה דבר שפגעו ונגעו המאשינעס ולא הוזקו, אבל כשהיה כשורה שלא נפגע במאשין אחר, הרי נתברר שלא היה חשש סכנה ולא נעשה עמו יותר חסד מאם היה בביתו

וטעם מנהג ספרד שאיתא / סי' רי"ט / בסעיף ז' שנוהגים לברך הגומל כל הולכי דרכים מפני שכל הדרכים הם בחזקת סכנה, נראה שלא מחמת שמדמין ליורדי הים באניות שמזה אין למילף כדבארתי שאם לא אירע כלום הרי לא היה שום חשש סכנה, אבל דימו זה להולכי מדברות שאף כשלא אירע שום חיה וליסטים מברכין שצריך

לומר דהטעם דכיון ששכיחי שם חיות רעות וליסטים הוא בשמירה מהשי"ת שבלא חסד השי"ת עליו היה אירע שם איזה חיה וליסטים ובחסד השי"ת נתן דעה בלב החיות והליסטים שלא יבואו לשם בשעה שעברו שם, ולכן צריכין להודות בברכת הגומל, לכן מדמין כיון שכל דרכים בחזקת סכנה אף שאינו כמו במדברות הוא נמי מחסד השי"ת ששמרם שלא יארע שם אויב ואורב בדרכם. והחולקין עליהם סברי דמדברות דשכיחי הוא כידוע שהיו צריכין להיות בכאן החיות רעות והליסטים והשי"ת לא הניחם לבא מחסדו עליהן, אבל בסתם דרכים שאף שג"כ מצוי שיהיו שם מזיקין מ"מ ודאי אין להחשיב זה כידוע שהיו צריכין להיות בכאן ולכן אין למילף משם לברך דמספק שמא מה שלא באו לכאן היה זה בחסד השי"ת עליו ביחוד משום שרצו לבא ולא הניחם אין לברך דספק ברכות להקל. ול"ד למה שצריך להתפלל מתחלה, משום דבשביל ספק אף קטן ודאי יש להתפלל שלא יארע לו שום מזיק אף בברכה שלכן תקנו להתפלל תפלת הדרך

ומדויק לשון המלך בקונך וצא שאמר אליהו לר' יהודה אחוה דרב סלא חסידא בברכות דף כ"ט על תפלת הדרך, שהוא מחדש שאף שהוא רק ספק דאפשר לא יחשבו כלל מזיקים להיות שם שנמצא שלא היה על מה להתפלל שישמרהו השי"ת בדרכו יותר מכפי שהוא נמצא בביתו, והיה מקום לומר שלא יוכל להתפלל בברכה דספק ברכות להקל, שאינו כן אלא שלתפלה צריך להתפלל אף על הספק בברכה, וזהו לשון המלך שהוא לשון שאלת עצה איך לעשות שהוא שייך על דבר שהוא לו ספק ואינו יודע להכריע נמלך בחברו איך לעשות, כן הוא כשיוצא לדרך שהוא ספק שאפשר שיארע שם איזה סכנה ומ"מ הכריע לילך מפני צורכו או אף לטייל שמותר מצד החשש סכנה משום שהוא חשש רחוק טובא, לא ילך בלא המלכה בקונן שאף שהכריע לצאת ולא לחוש לשמא יארע לו איזה סכנה לא יאמר שלכן לא יתפלל בברכה מספק קטן כזה אלא יתפלל לקונן כמו שהוא ספק ממש שצריך לימלך עוד בדבר, משום שלהתפלל שהשי"ת ישמרהו צריך אף בשביל חשש רחוק טובא

ועוד הא הטעם דסוברין שדוקא הני ארבעה כתב במ"ב /ס"י רי"ט/ט"ו /ס"ק ל"א דמשום שמצוים ביותר תקנו עליהם ברכת הגומל ועל דבר שלא שכיחא לא תקנו, וטעם זה מוכרח להשי"ע דהא בסעיף ז' כתב שבספרד נוהגין לברך גם בהולכי דרכים ומסתמא גם הוא נהג כן שהיה מספרדים, ואף שאין זה מהד' דברים שנאמר שם הולכי מדברות, אלא הוא משום דיש למילף גם דברים אחרים ומדמין גם הולכי דרכים שיש ג"כ חשש סכנה אף שאינו כמדברות כיון שעכ"פ איכא חשש סכנה כדבארתי לדידהו, ונצטרך לתרץ דהא דבקרא איתא הולכי מדברות הוא משום דבימי דוד המלך לא היה על הדרכים שום חשש, שלא יקשה ממה שפסק /ס"י רי"ט/ט"ו בסעיף ט' לחוש להי"א מדין ספק ברכות להקל שלא לברך אלא על הני ארבעה ולא מדמין, אלמא דטעם דהני דוקא הוא משום דלא חייבו אלא מלתא דשכיחא ולכן בהולכי דרכים ששכיחא הולכים טובא גם לדידהו יש לברך. וא"כ בעראפלאן שהוא מלתא דשכיחא הולכים טובא וגם מצוי הסכנות טובא יש לברך גם לדידהו

ופשוט שאין חלוק בין נוסעים בעראפלאן למעבר הים או לנוסעים במקום יבשה ממקום למקום שבכולם להטעם שבארתי צריך לברך אף כשלא אירע שום דבר בדרכו. ושמעתי שיש שמורים שלא לברך ואינו כלום אלא צריך לברך

ועיין במ"ב שם /ס"י רי"ט ס"ק ל"א/ שבבאו ליסטים בסתם דרך שלא במקום סכנה שצריך לברך והוא מהמג"א, וכתב בשעה"צ דכו"ע מודו כיון שהוא בדרך והוא דלא כדכתב במחצה"ש שהוא רק מצד הצירוף מכריע כן המג"א, ונראה בטעם המ"ב שכיון שכל החלוק דמנהג אשכנז וצרפת הוא משום דלא שכיח ליסטים וחיות כמו במדברות, וא"כ הוא רק כשלא אירע שום דבר שבמדברות דשכיחי הוי אף כשלא היו כמו שהיו וניצול מהם ע"י שלא הניחם השי"ת לבא ובדרכים דלא שכיחי הרי נמצא שלא היה סכנה כלל כדבארתי, אבל כשהיה שם ליסטים ומזיקים הרי נתבאר דגם כאן הוא כמו במדברות.

ידידו מברכו בכוח"ט, משה פיינשטיין

Les mots du jour à apprendre :

Sur leurs locataires	אַאָגור־יהו
Sur leur visage	אַאָנפֿייהו
Sur son visage (féminin)	אַאָפֿה

Programme du Lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy nichmat Chalom Fredj ben Tourquia

שׁו"ת ציץ אליעזר חלק יא סימן יד (הרב אליעזר יהודה ולדנברג)

ברכת הגומל לנוסע באירון

זה כמה נשאלתי מהני דנחתי וסלקי מהתם להכא ומהכא להתם דרך האויר באוירון אם צריכים לברך ברכת הגומל בשם ומלכות, כי בגמ' בברכות ד' נ"ד איתא רק: ארבעה צריכים להודות יורדי הים, הולכי מדברות, חולי ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים, וכך מובא בשו"ע /או"ח/ סי' רי"ט סעיף ט' ד"א שאין מברכין הגומל אלא הני ארבעה דוקא, ואפילו לפי מה דקיי"ל כדיעה קמייטא לברך כל מי שנעשה לו נס, גם כן אולי זהו דווקא כשקרה לו נס ממש דומיא דנפל עליו כותל או אם באו עליו לסטים וכדו' שנזכר בשו"ע, ומשא"כ בכגון טיסה באוירון והדרך עבר עליו בשקט בלי שום תקלה מוחשית, ושמעתי מלחשים שגדולים וצדיקים נחלקו בזה בדיעותיהם

א) והנה לפענ"ד נראה ברור שהבא מדרך רחוקה בטיסה באוירון יש לו לברך ברכת הגומל בשם ומלכות. כי הוא בכלל עוברי דרך ים וגם בכלל הולכי מדברות, ותרוייהו איתנהו ביה, שהרי האוירון בדרך טיסתו טס גם מעל גבי הים וגם על גבי מדבריות, והנותן בים דרך נותן גם דרך באויר שנקרא ג"כ דרך כאמור: דרך נשר בשמים. ולא משני בזה מה שדרך - נשר אקרי דרך סתמא לא יקרא כדאיתא בחולין ד' קל"ט ע"ב, ואדרבא מה שדרך סתמא לא איקרי ואעפ"כ נותן בה דרך מעבר גם לבני אדם בחכמת ד' אשר בקרבם הנס יותר גדול ומוחשי. ולא עוד אלא שבעברו בדרך טיסתו מע"ג הים יש לומר שאזי הוא לענין זה בכלל נתינה בים דרך, וזכר לדבר לכך יש להביא מדברי הגמ' ביבמות ד' קט"ז ע"ב דאיתא: לא ישא אדם מי חטאת ויעבירם בירדן ובספינה ולא יעמוד בצד זה ויזרקם לצד אחר וכו'. ומפרש"י וז"ל: ויזרקם בצד זה של נהר דהיינו נמי דומיא דספינה שפורחין באויר על פני המים עכ"ל, וא"כ ה"ה בשעת טיסת האוירון על גבי שטח הים נחשב נמי דומיא דספינה כי פורח באויר על פני המים, וה"ה ממילא נמי על גבי מדברות נחשב כעובר דרך מדבריות וצריך לברך

וזיל בזה גם בתר טעמא, ואותה הסכנה שישנה בהליכה בספינה ובמדברות ישנה גם בטיסה באוירון, ואולי עוד יותר מזה, ואם מצינו בספר הערוך ערך ארבע שמביא בשם רב האי גאון שהשיב דסכנת יורדי הים יותר גדולה מהשאר מפני דבחד ריגעא אובדין יעו"ש, הרי מכ"ש בטיסה באוירון שכפי הידוע הסכנה יותר גדולה גבי נוסעים דיאבדון בחד ריגעא מסכנה כזאת בזמנינו לגבי יורדי הים באניות, ומעשים בכל יום יוכיחו על כך, ובקילקול בורג אחד בטוחני /בטוחני/ באוירון מאלפי הבורגים שנמצאים בו ומורכב מהם אזי כל חכמת הטייסים תתבלע ויחוגו וינעו כשיכור, ואם על יורדי הים באניות תיארם דהע"ה בתור כאלה אשר יעלו שמים ירדו תהומות, מכל שכן שנחשבים מכאלה הטיסים באוירון לשמים כי הרי ממש בכל רגע יעלו לשמי רום וירדו מטה וחשים בגופם משינוי האוירים, וחשופים לכל רוח סערה וערפל וכדומה, וגם עלולים לבוא לידי תעית דרך לא פחות מהולכי מדברות, ובזמנינו, גם למקרי חטיפות והתנקשויות כידוע, ולכן כל שיוצאים מכל אלה הסכנות העלולים לקרות צריכים לברך, וכדמצינו שכותב לבאר המהר"ם חאגיז ז"ל בהקדמת ספרו שתי הלחם דענין הארבעה דצריכים להודות, ר"ל, דכיון שיוצאים מן הסכנה אף על פי דלא יארע להם מהפרטים שהוזכרו במזמור חייבים להודות כל זמן שיצאו משער המסוכן שנכנסו בו, דעיקר חיוב ההודאה תלאה הכתוב על מה שהנחם אל מחוז חפצם וכל הקודם למקרא זה אינו אלא סיפור נפלאות ה'. ואדרבה יש להבין חסדי ה' שהקל מעליו זעמו שלא הגיע לידי כך, והן הן גדולותיו וחסדיו ית' כפולות ומכופלות, וראוי לו להודות שיר כפול ומכפל על החסדים שגמל לו הי"ת עיין שם באריכות. (ועיין מ"ש בזה גם בשו"ת איתן האזרחי סי' ג' יעו"ש)

ב) והלום ראיתי בספר שו"ת מנחת יצחק ח"ב סי' מ"ז שכותב להטעים הצד שלא לברך בטיסה באוירון ברכת הגומל בשם ומלכות, לא מטעם שאין באוירון סכנה גדולה כמו בספינת הים, אלא דס"ל דאדרבה דהוי יותר סכנה באוירון מבספינה והא גרמא דאין לברך בשם ומלכות, וזאת עפי"ד המחזיק ברכה סי' רי"ט דלא תיקון רבנן לברך אלא בצרה הבאה על האדם שלא מדעתו, ואף על פי שגם יורדי הים והולכי מדברות המה בעצמם מביאים עצמם ברצונם הטוב לסכנה, מ"מ י"ל דבהיות דא"א להגיע לשם אלא דרך ימים ומדברות הרי הוכרח

להכניס עצמו להיות מיורדי הים והלכי מדברות, משא"כ באוירון מי הכריח אותו לילך באוירון הלא אפשר ביבשה ע"י רכבת ובים ע"י ספינה דלא הוי סכנה כ"כ, ומדלא עשה כן אלא נסע ע"י אוירון אף דל"ה סכנה כ"כ שלא יהא רשאי ליסע ע"י אוירון מ"מ י"ל בזה דלא תיקון רבנן אלא בצרה הבאה על האדם שלא מדעתו וע"כ יש לברך בלא שם ומלכות עכ"ד

ולפענ"ד אין במטעמת זאת בכדי הנחת הדעת, ולא מובן איזה גבול יותן בזה, דמצד אחד הרי ברור שגם ביורדי הים והולכי מדברות מכניסים א"ע בסכנה, ומצד שני הרי מסכים גם המ"י שגם באוירון לא הוי סכנה כ"כ, א"כ מאי חזית לומר דיורדי הים לא נחשבים כמכניסים א"ע לסכנה מדעתם, ואילו הנוסעים באוירון כן נחשבים כמכניסים א"ע בסכנה, ואי משום דיש ברירה להפחית הסכנה, איך אפשר לקבוע בודאות באיזה דרך הסכנה יותר פחותה. וגם מה נעשה לנוסעי טיולים באניות האם המה לא יצטרכו לברך הגומל? ומה נעשה גם לאלה שמן ההכרח שיסעו באוירון לצורך מסחרם, (כפי שמרגיש מזה הספר בעצמו שם), האם ניתן בזה דברינו לשיעורים?

(Point optionnel) ג) ובכלל לפלא בעיני על הגאון מחבר הספר שלא זכר דברי גדולי הפוסקים בזה שמבארים שעל כגון דא שהוא מדרך העולם לא נקרא בכלל כמכניס א"ע לסכנה, יעוין שו"ת נודע ביהודה מהדו"ת חיו"ד סי' י' שמבאר שהתורה התירה להכניס א"ע לסכנה לצורך מחיה כמו כל סוחרי ימים מעבר לים וכו' ע"ש. וביתר פירוט כותב להסביר זאת בספר שו"ת שם אריה חיו"ד סי' כ"ז שכותב וז"ל: ודע דאף בדברים שיש בהם סכנה מ"מ בדבר שהוא ממנהגו של עולם ודרך הכרח אין לחוש דהרי ארבעה צריכים להודות וב' מהם הולכי מדברות והולכי ימים הרי דאיכא בהם סכנה ומ"מ מותר לפרוש בספינה ולילך במדבר, א"ו דבדברים כאלו אשר הם לצורך העולם אין איסור כלל יעו"ש באריכות, ועוד זאת כותב גם בשו"ת בנין ציון שלכן מותר לפרוש לים ולצאת למדבר שהם מהדברים שצריכים להודות על שנצולו, הואיל ובאותה שעה שהולך עדיין ליכא סכנה על כן אזלינן בזה אחר הרוב, וזה שאין הולכין בפקו"נ (בפקוח נפש) אחר הרוב זה דוקא בשיש ודאי סכנת נפשות לפנינו עיין שם, ויעוין מ"ש בזה גם בשו"ת אמרי שפר סי' כ"ט יעו"ש. הרי לפנינו הלכה ברורה שלסוגי נסיעות כאלה שהמה מדרך וממנהגו של עולם לא מיקרי מכניס א"ע בסכנה ולכן שפיר יש לברך הגומל בשו"מ (בשם ומלכות). [ועל דברי הח"ס חאו"ח סי' נ"א שמחדש לומר דיורדי ים לא מחויבים בקרבן תודה, וכן המהר"ם שיק חאו"ח סי' פ"ח, שעל יסוד זה כותב המ"י להוסיף את דברי חידושו בנוגע לאוירון, מלבד מה שלא ניתן לחלק בין ים לאויר כנ"ז, כבר הרבו הבאים אחריהם לישא וליתן בדבריהם כמובא בס' ליקוטי הערות על שו"ת ח"ס הנדמ"ח כיעו"ש]

וכה ראיתי בס' שו"ת אגרות משה מהדו"ת חאו"ח סי' נ"ט שהעלה נמי בפשיטות שהנוסעים באוירון צריכים לברך הגומל דומיא דנוסעים בספינה עיין שם

ד) מיהו בטיסה מעיר לעיר באותה מדינה, ובפרט כשזה לא לוקח כי אם שעה או שתיים, פחות או יותר, נראה דאין לברך בכגון דא הגומל, דבזמן קצר כזה ובאותה מדינה איננו עלול בכה"ג לסכנתא כ"א לעתים רחוקות מאד. וחילי דידי מדברי הכנה"ג הגהב"י שכותב בדומה לזה בנוגע לים, דבהליכה דרך ים מעיר לעיר או לכפר שלא לברך בכה"ג, ושכן נהגו. וכ"כ גם החיד"א ז"ל בספרו לדוד אמת סי' כ"ג אות ט' עיין שם. ודון מינה ומינה

שו"ת חלקת יעקב אורח חיים סימן נה (ר' מרדכי יעקב ברייש, ציריך)

(Optionnel)

בענין ברכת הגומל לנוסע באוירון

לחתיני כבני, יקירי וחביבי המופלג, גן הדסים מר נחמן רוזן שליט"א, בנויארק יצ"ו

על שאלתך איך להתנהג בנוסע על האוירון בברכת הגומל

לכאורה זה תלוי בפלוגתא המבואר בסי' רי"ט ס"ז דבאשכנז אין מברכין אלא בהולכי מדבריות דשכיחי בי' חיות רעות ולסטים ובספרד נוהגין לברך אף כשהולכים מעיר לעיר מפני שכל הדרכים בחזקת סכנה - ואנו בני אשכנז. והרמב"ם בפ"י דברכות שמנה בין ארבעה צריכין להודות להולכי דרכים, ולא כגירסא דידן בגמרא

ובשו"ע הולכי מדבריות, זה כמנהג ספרד. אכן אפשר לומר דדרך האויר הוא מקום סכנה כמו מדבריות ואף לבני אשכנז חייב לברך, דהא בתהלים נאמר תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו א"כ גם דרך האויר בכלל דרך עיר מושב לא מצאו - ברם בחולין קל"ט ב' מבואר דרך נשר בשמים, דרך נשר מיקרי דרך סתמא לא מיקרי, ומצא קן בדרך בשמים פטור מלשלח דזה לא הוי בכלל סתם דרך

אכן כשנוסע האוירון דרך ים לכאורה הוא בכלל יורדי הים דמבואר בכתוב יעלו שמים ירדו תהומות נפשם ברעה תתמוגג, ואף באוירון כן הוא שמחמת הרוח האוירון פתאום יורד מלמעלה למטה בהתקפה יתירה ונפשם ברעה תתמוגג, ואם כן כיון דביורדי הים נתקן ברכה זו, מה לי אם הוא יורד הים דרך אני' או דרך אויר, כיון דהסכנה בשניהם שוה, א"כ ממילא כבר קשה לחלק אם נוסע עם האוירון דרך ים או לא, דכלפי סכנת אוירון אין שום חילוק - ומאידך גיסא יש לומר דאין לחדש מעצמנו ולהוסיף על הד' צריכין להודות בנוסע באוירון לא על דרך הים, כיון דאין בכלל דרך ולא בכלל יורדי הים. ואף דפסקין להלכה דהני ד' לאו דוקא וה"ה למי שנעשה לו נס, עי' סוס"י רי"ט, זה דוקא בנס שאירע לו, אבל בנוסע באוירון אם נחשב לו כסכנה ונעשה לו נס, ממילא אסור לו לנסוע באוירון, כבשבת ל"ב לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה לומר שעושין לו נס וכו' מנכין לו מזכותיו וכו' ועכ"ל דזה בכלל המבואר בשבת דף קכ"ט ב' דכיון דדשו בו רבים שומר פתאים ד' ולא הוי בגדר נעשה לו נס, ולכללו בין הני ד' דברים יש ספק אם זה בכלל יורדי הים או הולכי מדבריות. וכיון דסוכ"ס עובדא דמילתא דהסכנה באוירון לנסוע על הים לא פחות מאני' על הים, ונתקיים גם בזה הנאמר בכתוב וישמחו כי ישתקו וינחם אל מחוז חפצם. א"כ מהנאות לברך בזה בלא שם ומלכות, כמו בכל ספק ברכה - וכן דעת מרן קה"ק מבעלזא שליט"א לפסוק לכ"א שבא לשם באוירון - אף שנודע לי שדעתו הקדושה אינה נוחה לנסוע באוירון, וכמובן משום חשש סכנה, עכ"ל דעתו לברך רק כמו בכל ספק ברכה בלי שם ומלכות

ועי' דעת קדושים וגידולי הקדש סי' י"ט סעיף ט"ו בספק ברכה לומר בריך רחמנא מלכא דעלמא אשר קדשנו... ובזה אין חשש דלא תשא. אכן בפמ"ג משבצות סימן רי"ט ס"ק ג' וכן בחו"ד יו"ד סימן ק"י בבית הספק ס"ק כ' כתב דגם בזה איכא איסור דלא תשא, א"כ מספק אין לאומרו - א"כ לפענ"ד מהנכון ביותר לומר כמבואר בריב"ש סי' ת"ח בברכה בספק לומר בנוסח זה ברוך אתה השם מלך העולם וגו' דבזה אין שום חשש דלא תשא. ואם כן לפענ"ד בשאלתנו מהנכון בנוסע באוירון ואף שלא על הים לברך בנוסח זה ברוך אתה השם מלך העולם הגומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב. וכן ראוי להורות

ועי' יבמות קט"ז ב' לא ישא אדם מי חטאת ואפר חטאת ויעבירם בירדן ובספינה ולא יעמוד בצד זה ויזרוק בצד אחר וכו' וברש"י שם ויזרקם בצד זה של נהר דהיינו נמי דומיא דספינה שפורחים באויר על פני המים, וכן במשנה פרה פ"ט מ"ו בפיהמ"ש לרמב"ם שם, לא ישלך מעבר לעבר ותעבור על הנהר לפי שזה כולן דומין להעברה בספינה - ומזה ראייה נפלאה דגם בדרך אויר על הים דהוי כמו ספינה וממילא גם באוירון על הים הוי בכלל יורדי הים. ועי' ברמב"ם הלכות פרה פ"י הל' ג' דמעבירין מים מקודשין בספינה בים הגדול, ובכ"מ שם דאף לת"ק הגזירה היתה רק על נהרות ובספינה אבל ים הגדול לא דמי לירדן כלל - חזינו אף דדייקין דוקא ירדן ולא ים הגדול אפילו הכי מטמאין אף דרך אויר ולא אמרינן דוקא ספינה ולא אויר משום דדרך אויר הוא ממש דומה לספינה א"כ מזה ראייה דבאוירון דרך ים הוי ממש כמו בספינה, א"כ ממילא חייב לברך אף בשם ומלכות. אכן לא מלאתי לבי לפסוק נגד המנהג, ובפרט שכבר הורה זקן מרן אדמו"ר שליט"א לברך בלי שם ומלכות - ובכן ראוי לברך כנוסח הנ"ל. ועי' תוס' נדה ל"ג ע"ב ד"ה ורמינהו דאין להשוות גזירות חכמים עי"ש. גם יש לדמות קצת להא דמג"א ומחצה"ש סוף סי' ש"א ס"ק נ"ח דכיון דבימיהם לא היתה הגזירה מש"ה אף האידנא דשייך לגזור לא נגזור מעצמנו, והביא כן מב"י או"ח סימן י"ג לענין לבוש בטלית עם ציצית פסולים בכרמלית עי"ש והכא נמי כיון דבימי חז"ל לא ה' כלל האוירון שיסע באויר, עי' שמונה פרקים להרמב"ם פ"א שחשב בין הנמנעות ספינת ברזל רצה באויר, ושידה תיבה ומגדל הנאמר בגמ' מסתמא ה' נישא על ידי אדם או בהמה, וכן משמע בתוס' נזיר נ"ה א' ד"ה והתניא - אם כן ממילא לא היה האוירון בכלל התקנה, ודוק.

Les mots du jour à apprendre :

Sur son visage (masculin)	אַפִּיָה
Si tu as besoin je te dirai	אב"א = אִי בְּעֵית אֵימָא
Père	אַבָא

Programme du Mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy nichmat Chalom Fredj ben Tourquia

2. Voyage avec plusieurs étapes

Lorsqu'un voyage comprend plusieurs étapes faut-il faire la Birkat Hagomel à chaque fois ?

Définir quel type d'étape et quelle longueur nécessite une Brakha à travers les Poskim suivants.

שולחן ערוך סימן ריט סעיף א

ארבעה צריכים להודות. יורדי הים כשעלו ממנה [...]

משנה ברורה סימן ריט ס"ק א

כשעלו ממנה - ודוקא כשעלו ממנה לגמרי ואין בכלל זה מה שעומדים עם הספינה כשבאה לנמל והאנשים שבה יורדים ליבשה ליום או ליומים או עד שתגיע זמן הספינה לילך הלאה דבזה אין מברכין דאכתי לא ניצול מן הסכנה לגמרי וה"ה בהולכי מדבריות ובדרך הליכתם עוברים דרך איזה עיר ג"כ אין מברכין

אליה רבה סימן ריט

כשיעלה ממנו. כלומר אפילו איתרחש ליה ניסא במקום אחד א"צ לברך מיד אלא ממתין עד שיעלה מן הים, והוא הדין אם הלך בספינה ולפעמים באים לנמל ומתעכבים שם יום או יומים א"צ לברך, מיהו אם מעכב הרבה צ"ע, כן כתב **עולת תמיד** [סק"א]. ומצאתי כתוב [עטרת זקנים סק"ב] שאין לברך עד שיצא מהצרה לגמרי, דלכך לא נאמרה כי טוב בשני שלא נגמרה מלאכת המים [ב"ר ד, ו], הרי שהלשון טוב מורה על טובה שנגמרה בטובה ובמלואה, ובחולה עד שילך על בוריו ע"כ [...]

שו"ת בצל החכמה חלק א סימן כא (רבי בצלאל שטרן)

דין ימאים ומלחים לענין ברכת הגומל

[...]

ח) ועדיין עלינו לבאר, אם הם צריכים לברך בכל נמל שהם עולים בו ליבשה, או רק כשיגיעו לנמל שהוא סופו של אותו הקו שעליהם לעבור, או אולי גם שם לא יברכו עד שיגיעו בחזרה למקום מוצאם דהיינו הנמל ממנו התחילה נסיעתם

והנה הא"ר (רס"י רי"ט) כ' בהולך בספינה ופעמים מתעכבים באיזה נמל יום או יומים א"צ לברך עד שיצא מן הצרה לגמרי, ואם מתעכב הרבה צ"ע ע"ש. וכזה כ' גם בס' ארחות חיים (סי' רי"ט אות ב') משו"ת לב חיים, במי שהספינה מוליכו על כרחו ממקום למקום ויוצא בכמה עירות דלא יברך בכל פעם כי אם באחרונה כאשר יגיע לשלום למקומו אשר חפץ לילך לשם ע"כ. ועיי' בברכ"י או"ח (סי' רי"ט אות ג'), דההולך ממקום למקום ודרך הלוכו עובר בעירות גדולות לא יברך שם הגומל עד שילך למחוז חפצו, ודוחה שם דברי הרב מקראי קודש שכ' ההיפך מזה. ועיי' עיקרי הד"ט חאו"ח (סי' י' אות כ"א) בשם ס' אהל יוסף שלא יברך בכל עיר ועיר שעובר ע"ש. ועיי' בס' זכור לאברהם (ח"א אות ה' ד"ה הגומל (השני) כו'), שמביא דעת הרב מקראי קודש ושכן דעת

המהר"ם אלשי"ך ז"ל לברך בכל אתר ואתר, ומביא דעת מחברים רבים שלא לברך עד שיגיע לברך שאדעתי נפיק ע"ש. מבואר מזה דגם בנ"ד לדעת רוב הפוסקי' א"צ לברך בכל נמל ונמל שמגיע לשם

(ט) אמנם ראיתי בס' שד"ח אסיפ"ד (מער' ברכות סי' ב' אות י"א), שמביא מחלוקת פוס' בזה, ובשם מהררי"א ז"ל כ' שם, דע"כ לא פליגי אלא כשכל חפצו להגיע לעיר פלוני אלא שהוא מוכרח לעבור דרך עירות אחרות, אבל נוח ה' לו אם ה' יכול להגיע למחוז חפצו מבלי לעבור במקומות הנ"ל, על כן כיון דלאו אדעתא דהנך עירות נפק, שפיר י"ל דלא הגיע עדיין למחוז חפצו, ולא יברך עד שיגיע למקום שאדעתי נפיק. משא"כ היוצאים ללכת על קברי צדיקים, הרי חפצם ורצונם אל כל אתר ואתר ואדעתא דכולהו נפיק, לכו"ע צריך לברך בכל עיר ועיר שמגיע לשם להשתטח על קברי צדיקים. וע"ש בשד"ח שהסכים לסברא זו ועבד עובדא בנפשי' כוותי'. ומיישב בזה גם מנהג שלוחי א"י שמברכים בכל עיר שמגיעים לשם, דכיון שכוונתם לקבץ כסף בכל מקומות הנ"ל, נמצא כשיצאו אדעתא דכל אחת ואחת מאותן העירות יצאו וכשהגיעו לשם הרי הגיעו למחוז חפצם וצריכים לברך ע"כ ע"ש. - ולפי"ז נראה דה"ה בנ"ד, כי הימאים ומלחים הנ"ל אדעתא דכל אותם נמלים יצאו, ונמצא בהגיעם לכל א' וא' מנמלים אלו הגיעו למחוז חפצם, וצריכים לברך

(י) אבל לקושטא דמילתא נלענ"ד פשוט כי נד"ד שאני מנדונו של השד"ח, דדוקא בהולך להשתטח על קברי צדיקים או שלוחי א"י ההולכים לקבץ כסף, דכל כוונת ותכלית יציאתם היתה להגיע למקומות ההם ולהתעכב בהם כפי הצורך, נמצא כל עיר ועיר מחוז חפצם, שהרי אדעתא להתעכב גם שם, יצאו. משא"כ ימאים ומלחים דנד"ד אם כי מעיקרא אדעתא להגיע לכל א' וא' מן הנמלים בהם הם עוגנים יצאו, מ"מ לא יצאו לעגן שם אלא כדי להעלות ולהוריד נוסעים ומטען, ולא אדעתא לרדת שם מן האני' ולהתעכב בעיר, כי אין זה כוונת ותכלית נסיעתם, וכל שאינו יורד מן הספינה הרי פשיטא שא"צ לברך קודם שיחזור ויפליג, ואפי' אם תשהה האני' בנמל כמה ימים. (ועיי' תמיד (ל"ב א) כל נחותי ימא לא מיתבא דעתיהון עד דסלקין ליבשתא). על כן גם אם באמת הוא יורד מן הספינה ומתעכב בעיר, ואפי' אם הוא מוכרח כעת לעשות כן לאיזה תכלית, כיון שאין זה תכלית נסיעתו ולא אדעתא דהכי יצא, אין זה מחוז חפצו וא"צ לברך

[...]

העולה להלכה: א) מלחים וימאים צריכים להודות כשישובו לביתם אף שבין היום או מחר יחזרו ויפליגו, אבל בנמלים ביניים א"צ לברך אעפ"י שעולים בהם ליבשה ומתעכבים ונחים שם זמן מה (אות ג' י"א). - ב) רגילים ללכת למדברות תמיד צריכים לברך כשישובו לביתם אף שעומדים לחזור ללכת במדבר היום או מחר (אות ד). - ג) חבוש שנתנו לו רשות ללכת לביתו לזמן מה ולחזור אח"כ לכלאו כיון שעומד לשוב למאסרו א"צ לברך עד שיפטר ממנו לגמרי (אות ה'). - ד) הנודר מהולכי מדברות אסור במי שרגיל ללכת במדברות תדיר גם אם בשעת הנדר הוא בישוב, וכן במי שהוא במדבר בשעת הנדר (אות ד').

Les mots du jour à apprendre :

Forêt	אַבָּא
Grand-père	אַבָּא דְאָבָא
Leur grand-père	אַבָּא דְאָבוהוֹן

Programme du Mercredi

*L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Rafoua Chelema de
Chimon ben Juliette et Juliette bat Marcelle*

(Suite)

שׁוֹ"ת שבט הלוי חלק ט סימן מה (הרב שמואל הלוי ווזנר)

ב"ה, יום ב' פ' וישב תשנ"ו לפ"ק

לכבוד הה"ג יקר רוח ושלם ר' נתן דוד סגל שליט"א רב צבאי מחוז דן

אחדשה"ט וש"ת

קבלתי מכתבו היקר ואותיות שאלוני בדיני ברכת הגומל אצל חיילי הצבא, ואשיב בעניי בקיצור ליסד ולהציב שרשים כדרכינו דרך העני

ראשית דברים בחיילים הנמצאים ר"ל תמיד במקום סכנה ומידי פעם יוצאים לחופשה לביתם ע"מ כשגמרו ימי החופשה ישובו לאותו מקום סכנה, ונמצאים לפעמים בחופשה ימים רבים האם כל פעם שבאים לביתם יברכו הגומל או רק כשיעזבו הסכנה לגמרי

בענין השאלה הראשונה מש"כ כב' על החיילים שהם במקום סכנה איני יודע אם ר"ל שבהיותם שם עברו מצב של סכנה בפועל ע"י התקפות מחבלים וכיו"ב שרצו לפגוע בנפשם ונצלו מהם א"כ פשיטא דיברכו כשבאים לביתם דסכנה זאת עכ"פ נגמרה ומי יודע אם ישנה עוד, ופשיטא דבזמן המקדש כבר היו חייבים בקרבן תודה כה"ג, אבל אם ר"ל מקום סכנה שהשטח ומקום והדרכים שם מסוכנים אבל לא הי' סכנה בפועל, א"כ לכאורה נפלינן ברבנותא דלדעת התוס' והרא"ש פ"ט סי' ג' דברכות דוקא סכנה בפועל ונצלו מחיובם בתודה ולדעת הרמב"ן ודעמי' דכל הדרכים בחזקת סכנה דגם מקום סכנה גורם אעפ"י שלא היתה מעשה סכנה בפועל וא"כ מכ"ש חיילים אלו שמקום שהם שם מוחזק למקום סכנה אבל לא עברו סכנה בפועל, ומדיוק לשון הטור או"ח סי' רי"ט שכ' בטעם שיטת התוס' והרא"ש דלא מברכים על יסוד כל הדרכים בחזקת סכנה הוסיף הטור דלא נשנה רק לענין תפלת הדרך אבל ברכת הגומל במקום תודה איתקן, והיינו דזה פשיטא לן דקרבן תודה אינו מביא כה"ג אלא אם אירע סכנה בפועל א"כ הה"ד נ"ד לדעת תוס' ורא"ש דגאוני אשכנז והרמ"א ס"ל הכי לא שייך ברכת הגומל, ולדעת הב"י וש"ע (והספרדים) שפסק כהרמב"ן ודעמי' דמברכים גם על יסוד דכל הדרכים בחזקת סכנה הה"ד ומכ"ש נ"ד

איברא מש"כ למעלה אינו ברור רק לדעת הסובר דגם בארבע צריכים להודות כים ומדבר מברכים רק כשבא סכנה של ממש לידם, אבל לפי המוסכם בפוסקים דד' שצריכים להודות אפילו לא נתנסו בשום סכנה בפועל, והטעם דעכ"פ ים ומדבר שכיחים ועלולים מאד לסכנה יותר משאר דברים וא"כ כיון דפסק בשו"ע סי' רי"ט ס"ט דהנך ד' שצריכים להודות לאו דוקא והה"ד למי שנעשה לו נס כגון שנפל עליו כותל וכה"ג וא"כ הה"ד בנ"ד חייבים, ואעפ"י שהתם דוקא במקרה הנס ממש לא כשעבר תחת קיר נטוי ולא נפלה עליו, כבר כ' בא"ר כיון דזה רק זמן קצר עד שיעבור לא נקרא נעשה לו נס אבל לולא זה גם בשאר דברים כעין קיר נטוי הי' נקרא נעשה לו נס כשנמשך זמן רב

ואעפ"י דבשו"ע בס"י מביא דעת י"א דהנך ד' דוקא כבר כ' הפוסקים דדעת הגאונים לנטות אחרי המבואר בס"ט וא"כ פשיטא דמי שבא משטח סכנה ממשית מוקף שוללים ורוצחים אף על גב דלא קרה נס בפועל הא גופא ניסא היו דיצא לחיים לא פחות מעוברי ימים כל הזמן בים שקט דמברכין דעצם העברה בים נחשב נס

ואשר שאל כב' בחיילים יראי ה' המפליגים בים באופן קבוע, והדין פשוט בפוסקים ומ"ב סי' רי"ט דבין בים בין במדבר מברכים אפילו לא קרה שום סכנה, אימתי יברכו חיילים אלה ברכת הגומל האם יברכו כ"פ שמגיעים ליבשה או לביתם הפרטי דרך חופש, או דלא נקראו הגיעו למחוז חפצם רק ששבו לביתם הפרטי כיון שחובתם ועתידם להפליג שוב אחרי כמה ימים, והעיר ממה שכ' הפוסקים ומ"ב והוא מהא"ר שהולכי ימים שעומדים

בנמל כמה ימים אין מברכים כיון שלא גמרו את דרכם וה"נ לא גמרו את שרותם, ולא נתקיים בהם וממוסרותיהם ינתק

הנה לבי נוטה יותר דכן מברכים כשבינתיים שבו לביתם לחופשה לכמה וכמה ימים אעפ"י שלא גמרו שרותם, דזה שכ"מ דאפילו באו לנמל לכמה ימים דלא יברכו זה דוקא דעת הא"ר אבל דעת הע"ת דבזמן ממושך כן יברכו, ומכ"מ גם להא"ר דוקא במטרת נסיעה אחת מסוימת אלא דבינתיים מפסיקים קצת לעלות ליבשה ע"מ להמשיך ולגמור הנסיעה מסתבר דעת הא"ר והפוסקים, אבל בספנים שנים אחרי שנים ושם מקום הלכך וחיתם וכי"ס שספן לא יברך כל ימיו ושנותיו ברכת הגומל כיון שעדין לא גמר שרותו דשרותו מתחלק לכמה פרטים, משא"כ נסיעה אחת במטרה אחת

ומאד מסתברים בזה דברי הגאון מאמר מרדכי סי' רי"ט ס"ק א' דמדמה אפילו מציאות ההלכה של הא"ר להמבואר בשו"ע ס"ח דמי שיש לו מיחש קבוע הבא מזמן לזמן צריך לברך הגומל הרי אעפ"י שיודע שיחזור עליו המיחש שוב מברך על כל פעם וה"נ כה"ג דאין במה שצריך לחזור שוב לתפקיד ים סבה לפטרו מן ההודאה על שעבר, ואעפ"י שזה רק לשיטת המחבר בשו"ע ורמ"א חולק היינו לענין איכות החולה דלרמ"א בעינן מכה של חלל וכדומה אבל לא בזמן הברכה, וכן ה"ר כה"ג ממנהג הספרדים לברך כשהולכים מעיר לעיר אעפ"י שיודעים דודאי יצאו עו"פ אחרי שבת ויו"ט, והאשכנזים אין חולקים אלא בזה דסתם הליכה בדרכים לא נכלל בברכת חיוב הגומל של סכנה, ובמאמר מרדכי מכריע מזה כהנהגים לברך ברכת הגומל כל פעם דלא כמצאתי כתוב שבא"ר והנה גם אם לא ננקוט כהמאמר מרדכי בהפסקה באמצע דרך ארוכה סתם כיון שאורך הנסיעה של עכשיו עדין לא נסתימה, מכ"מ באלו המשרתים בים מסתבר שנתנית חופש להם הוא גמר פרק חלקי של שרותם לא של נסיעה מיוחדת, ומה שחוזרים חוזרים לשרותם ועבודתם, אמנם זה דוקא כשחוזרים לזמן מה לביתם, אבל ודאי אם באמצע נסיעה ארוכה לחו"ל מפסיקים קצת ויורדים לאיזה נמל ושוב מושכים בנסיעה להגיע למקום היעוד בזה נופלים בפלוגתת פוסקים הנ"ל וקשה לחייב ברכת הגומל בשם ומלכות עכ"פ

ואשר שאל במכונות נוסעות בדרך ונפגעה מכונית הראשונה ע"י מחבלים ר"ל או מזריקת אבנים האם יושבי מכונות אחרות צריכות לברך או לא אעפ"י שהיו צפופים זה לזה, והאריך קצת בציור השאלה ואומר בקיצור דאם דרכים אלה הם דרכים רגילים לא מסוכנים מיוחדים שדרכינו שלא לברך עליהם והמכונות אחרות לא היתה בהם שום פגיעה א"כ פשיטא דלא יברכו, אבל אם אירע זה בשטח מוחזק לסכנה ועלול לכולם שיקרה כזה כבר כתבתי דמלשונות הפוסקים יראה יותר דבלא"ה צריך לברך כשגיע למקום חופש ומנוחה ומכ"ש כשאירע מקרה כזה, ועל שאלות האחרות אין בידי להשיב עכשיו

והרני דוש"ת ומברכו בכט"ס, מצפה לרחמי ה'

Les mots du jour à apprendre :

Mon père mon Maître	אָבא מַרְי
A la porte des douanes	אָבבא בְּזוּינִי
A l'entrée de la clôture	אָבבא חוּטְרָא

Programme du Jeudi

*L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Rafoua Chelema de
Chimon ben Juliette et Juleitte bat Marcelle*

3. Faire Hagomel pour son épouse après accouchement

טור אורח חיים סימן ריט

ואם בירך אחר ואמר בא"י אמ"ה אשר גמלך כל טוב וענה אמן יצא דגרסינן בפרק הרואה רב יהודה חליש ואיתפח על לגביה רב חנא בגדתאה ורבנן אמרי ליה בריך רחמנא דיהבך לן ולא יהבך לעפרא אמר להו פטרתו מלאודוי וצריך לומר שהזכירו שם ומלכות כגון שאמרו בריך רחמנא מלכא דיהבך לן שהרי כל הברכות צריכות שם ומלכות ואסיקנא כשענה אמן. ופי' א"א ז"ל אף על גב דשומע יוצא בשמיעה בלא עניית אמן היינו דוקא כשהמברך חייב ג"כ בברכה אז יוצא השומע בלא עניית אמן אבל הכא כיון שהם לא היו חייבין בברכה זו לכך הוצרך הוא לענות אמן ולא חשיב ברכה לבטלה כיון שהם לא נתחייבו בה שהם נתנו שבח והודאה למקום כדרך בני אדם שמשבחים למקום על הטובה שמזמין להם בלפי זה אם בירך אחד הגומל לעצמו ושמע אחר וכיון לצאת יצא בלא עניית אמן ואם איחר מלברך יש לו תשלום לברך כ"ז שירצ'

בית יוסף אורח חיים סימן ריט

וממ"ש רבינו דלא חשיב ברכה לבטלה מה שבירכו הם אף על פי שלא נתחייבו בה שהם נתנו שבח והודאה למקום על הטובה שמזמין להם. יש ללמוד על מה שנוהגים קצת אנשים שכשילודות נשותיהם עומדים ומברכים ברכת הגומל דלאו ברכה לבטלה היא דכשם דרב חנא בגדתאה ורבנן אף על פי שלא היו חייבים בברכה זו היו מברכים אותה כדי לתת שבח והודאה למקום על הטובה שהזמין להם שנצול רב יהודה כך מי שילדה אשתו אף על פי שאינו חייב בברכת הגומל יכול לברך אותה כדי לתת שבח והודאה למקום על הטובה שהזמין לו שניצולה אשתו אבל מצאתי להרשב"א (נד. ד"ה הרואה) שכתב ואף על גב דבעיא היא בירושלמי (ברכות פ"ט ה"א) מהו לברך אניסא דרביה ולא פשטוה איכא למיפשטה מהא דרב חנא דאיתא לקמן בגמרא (נד:): נראה שדעתו לומר דרב חנא בגדתאה ורבנן לא בריכו על רפואת רב יהודה אלא לפי שהיה רבם וכ"כ ה"ר מנוח (ספר המנוחה פ"י ה"ט) ולפי דבריהם אין ללמוד משם למי שאינו רבו אף על פי שהוא חביב עליו כגופו שיברך על רפואתו. ומ"מ מצאתי לה"ר מנוח שכתב (שם) אבל אחרים אין צריכים ומסתברא דאי אית להו תועלת בהצלחתם שמברכין ע"כ ולענין הלכה כיון דלדברי הכל אינו חייב לברך לא יברך ואם בירך גוערין בו דדילמא ברכה לבטלה היא.

משנה ברורה סימן ריט ס"ק יז

על טובת חברו - וכ"ש על אשתו שהיא כגופו דרשאי לברך ומזה נוהגים קצת אנשים שכשילודות נשותיהם וחוזרות לבורין עומדים ומברכים ברכת הגומל וכשהיא תענה אמן על ברכתו יוצאת בזה ונוסח הברכה יאמר הגומל לחייבים טובות שגמלך כל טוב. ואם בירך שלא בפניה יאמר שגמל לאשתי כל טוב ואם הוא מברך על אביו [או רבו] יאמר בא"י אמ"ה שגמל לאבי [או לרבי] כל טוב ואם בפניו יאמר שגמלך כל טוב.

כף החיים ס' ריט אות ג'

ג) **נשים** חייבות בצרכת הגומל ואי משום שנריך לאדווי בפני עשרה ואין כבודה של אשה לעמוד בפני האנשים אפשר לה לעמוד בבהכ"נ של נשים ולברך וישמעו האנשים בבהכ"נ שלהם ולפחות חברך בפני איש אחד או נשים כנה"ג בהגה"ט יעו"ש. ו"א בהגה"ט ברכ"י אות צ' וכתב שכן הסכים הרב החסיד מהר"י מולכו בשו"י כ"י סימן קמ"א. אמנם מ"ש הכנה"ג דיכולה לברך בפני איש אחד או נשים היינו לסברת האומרים דאם בירך בפחות מעשרה ילא כמ"ש לקמן בסעו"י ג' אצל לכו האומרים דלא ילא הו"א ברכה לבטלה וא"כ לדין דחיישינן לספק ברכות אין לאשה לברך אלא בפני עשרה כמו האיש ומשום דאין כבודה של אשה לעמוד בפני אנשים יש לה לברך בבהכ"נ נשים וישמעו עשרה אנשים בבהכ"נ שלהם או בפני עשרה אנשים מקרוביה ומיודעיה ואם לאו תברך בלא שם ומלכות :

Les mots du jour à apprendre :

A l'entrée des magasins	אַבְבָּא חֲנוּאַתָּא
A l'entrée du magasin	אַבְבָּא דְחֲנוּתָא
A la porte de la ville	אַבְבָּא דְמַחֲזֵא

Bon Limoud sur Matmidim !